

Rendalen kommune

PLAN MOT BARNEFATTIGDOM 2019-2029

– *åpenhet, raushet og engasjement*

Vedtatt i kommunestyret 27.6.2019, sak 20/19

Innhold

1	Innkledning og bakgrunn.....	3
1.1	Innledning.....	3
1.2	Målsetting med planen	3
1.3	Målgruppe	3
1.4	Viktige begreper	3
1.5	Internasjonale og Nasjonale lovkrav og Retningslinjer.....	4
1.6	Tilstøtende planer	4
1.7	Målsetninger for Rendalen kommune	4
2	Status og hovedutfordringer i Rendalen kommune	5
2.1	Hvordan påvirker fattigdom barns livssituasjon.....	5
2.2	Dagens situasjon.....	5
2.3	Konsvekvenser av fattigdom	6
2.4	Hvem er de fattige	6
2.5	eksisterende aktiviteter for barn og unge i Rendalen i dag.....	6
3	Strategier	7
4	Handlingsplan 2019-2021	7
4.1	Økonomisk veiledning	7
4.2	Bolig.....	8
4.3	Frivilligsentralen	8
4.3.1	Opprettelse av en utstyrspool til barn og ungecc.....	8
4.4	Lavterskel/kostnadslave aktiviteter for barn og unge.....	8
4.5	Sommerjobb for unge.....	8
4.6	Skjerming av barn og unges inntekter ved utmåling av økonomisk sosialhjelp.....	8
4.7	Vurdere økt tilbud for ungdom på Raus	8
4.8	Fritidshefte/Fritidsoversikt	9
4.9	Kartlegging av familier med barn.....	9
4.10	Leksehjelp	9
4.11	Opplevelseskort/aktivitetskort.....	9
4.12	Holdningsprogrammer som mot og Mitt valg	9
4.13	Redusert leiepris for leie av bassengene i kommunen.....	9
4.14	Tiltakstabell.....	10
5	Økonomiske konsekvenser i planperioden	10

1 INNKLEDNING OG BAKGRUNN

1.1 INNLEDNING

Det kan være vanskelig å definere fattigdom. Avgjørende faktorer kan bl.a. være bosted. Det er også ulikt om det er for kortere eller lengre tidsperiode. Barn som lever i vedvarende fattigdom har ofte større risiko for å få store utfordringer i hverdagen. Ulike lovverk gir kommunen et ansvar for å forebygge og fjerne fattigdom, enten via direkte tiltak i forhold til barn eller indirekte ved å bistå foreldrene. Barnekonvensjonen, artikkel 27 sier at «Alle barn har rett til god nok levestandard». På barneombudets sider er det forklart slik: «Foreldrene dine skal sørge for at du har en gode levestandard. Det betyr at du skal få de tingene som kreves for å leve og ha en meningsfylt hverdag. Du skal ha mat og drikke, og du skal få mulighet til å utvikle deg som menneske. Hvis foreldrene dine ikke klarer å gi deg en god levestandard, kan de få hjelp.

Når foreldre ikke er i stand til å oppfylle barns rett til god levestandard har kommunen gjennom ulike lovverk plikt til å bistå. Dette er også lovverk som pålegger å sikre at barna gjennom sin oppvekst blir i stand til å forsørge seg selv og delta aktivt i samfunnet.

Å leve i fattigdom kan gå utover barnets fysiske og psykiske helse, både på kort og lang sikt. Å jobbe med tiltak for å forebygge at disse barna får problemer i voksen alder samt bidra til at hverdagen deres blir lettere, er et ansvar kommunen jevnlig må ha fokus på. Ansatte i det offentlige, frivillige lag og organisasjoner treffer disse barna i ulike sammenhenger og det er viktig å ha fokus på og kunne identifisere dem samt iverksette nødvendige tiltak.

Rendalen kommune sin plan mot barnefattigdom bygger på regjeringens strategi: Barn som lever i fattigdom.

1.2 MÅLSETTING MED PLANEN

Rendalen kommune sin målsetting med planen er å foreslå/iverksette tiltak som i all hovedsak bidrar til å redusere fattigdom, forebygge fattigdom og sosial ekskludering blant barn og unge i lavinntektsfamilier, med de konsekvensene det kan gi.

1.3 MÅLGRUPPE

Målgruppe for denne planen er virksomheter som samhandler og har ansvar for barn og unge under 18 år som vokser opp i lavinntektsfamilier.

1.4 VIKTIGE BEGREPER

Absolutt fattigdom: Mangel på økonomiske ressurser for å dekke grunnleggende behov.

Relativ fattigdom: Mangel på ressurser til å delta i samfunnets aktiviteter og opprettholde den levestandarden som er vanlig i dette samfunnet.

Sosial arv: Sosial arv kan overordnet defineres som en oppsamling av alt det man har 'arvet' fra andre og som påvirker ens holdninger og valg i livet. Det kan være ulike oppfatninger av hva dette «noe» er. Man kaller det sosial arv for å understreke at det ikke er biologisk arv, altså ikke genetisk. Sosial arv handler typisk om at foreldrenes livsform, utdannelsesnivå og sosiale posisjon gjentas hos deres barn. Den sosiale arven kan både ha en negativ og positiv betydning.

1.5 INTERNASJONALE OG NASJONALE LOVKRAV OG RETNINGSLINJER

FNs barnekonvensjon
Folkehelseloven
Barnehageloven
Opplæringsloven
Helse og omsorgstjenesteloven
Lov om sosiale tjenester
Barnevernloven
Kulturloven
Regjeringens strategi mot barnefattigdom: «Barn som lever i fattigdom» (2015-2017)
Stortingsmelding 19: «Folkehelsemeldingen» (2014-2015).

1.6 TILSTØTENDE PLANER

Berøringspunkter mellom integreringsplanen og øvrige plandokumenter i Rendalen kommune:

Rendalen kommunes planstrategi 2017-2020

Planstrategien skal gi en overordnet beskrivelse av utfordringer i lokalsamfunnet, samt hvilke plan behov disse utfordringene utløser.

Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2027

Kommuneplanens samfunnsdel omhandler de langsiktige utfordringene, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og for kommunen som organisasjon. I en uforutsigbar framtid, med globalisering og politisk styrte endringer, er det viktig å ha langsiktige målsettinger. Dette gjelder både for kommunen som organisasjon og hvordan vi utvikler vår kultur i lokalsamfunnet som helhet.

Rendalen kommunes arealplan 2014-2016

Delplaner for tettstedene som beskriver framtidig boligområder og hvordan de ulike arealene skal benyttes til ulike formål.

Rendalen kommunes helse og omsorgsplan 2016-2026

En plan for å sikre at kommunen oppfyller sine plikter etter helse- og omsorgstjenesteloven. Denne viser retning og prioriteringer innenfor helsesektoren.

Rendalen kommunes oppvekstplan 2017-2024.

Planen viser kommunens prioritet av gode og trygge oppvekstmiljø og er styringsverktøy for alle som arbeider med barn og unge.

Rendalen kommunes boligpolitiske plan 2017-2026.

Planen er ett strategisk styringsverktøy som angir mål, tiltak og prioriteringer for kommunens boligpolitikk.

Integreringsplan for Rendalen kommune 2019-2030.

Planen beskriver behov og tiltak for integrering. Den gir et grunnlag for prioritering i integreringsarbeidet for kommunen.

1.7 MÅLSETNINGER FOR RENDALEN KOMMUNE

Rendalen kommune er en attraktiv kommune for bosetting.
Rendalen kommune skal være et godt sted å bo i for alle, uavhengig av herkomst.

2 Status og hovedutfordringer i Rendalen kommune

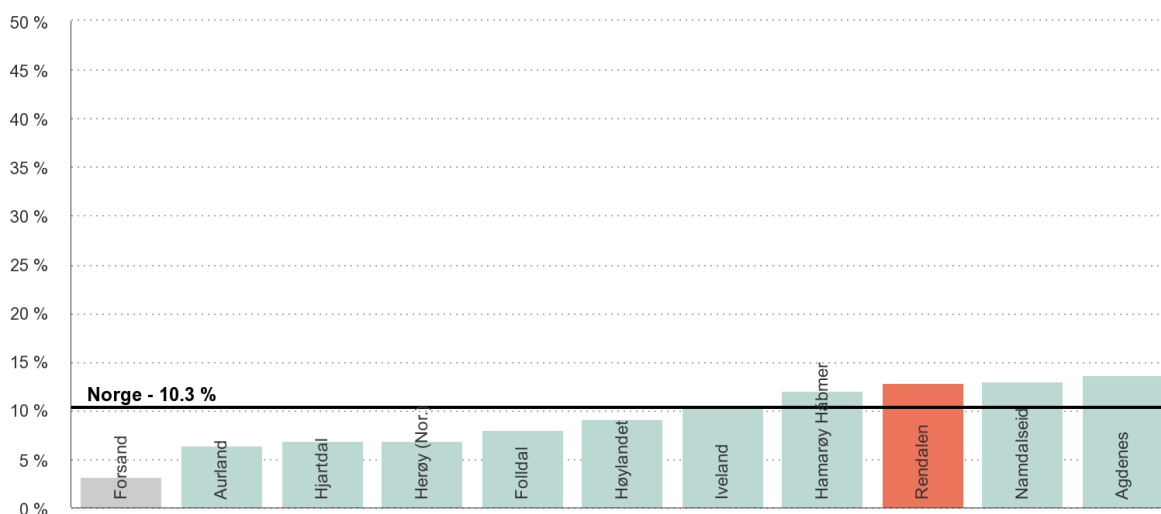
2.1 HVORDAN PÅVIRKER FATTIGDOM BARNES LIVSSITUASJON

En av konsekvensene av å vokse opp i familier med dårlig økonomi, kan være dårligere materielle levekår, noe som vil kunne påvirke muligheten for deltakelse på blant annet fritidsaktiviteter. Barn og unge i familier med vedvarende lavinntekt vil kunne være forhindret fra å delta på ulike arenaer som er viktig for læring, sosialisering og utvikling.

2.2 DAGENS SITUASJON

I følge Barne- ungdoms- og familiedirektoratets kommunestatistikk over barnefattigdom så bor det 1881 personer i Rendalen i 2017, hvor 16% er barn. Sysselsettingsgraden er 65%. For å måle omfanget av barnefattigdom bruker vi lav inntekt som mål. Det vil si husholdninger med en inntekt som er lavere enn 60% av medianinntekten i Norge. Det er 10,3% av barna i Norge som bor i husholdninger med en inntekt lavere enn 60% av medianinntekten. For Rendalen kommune er tallet 12,8%.

Tallene for kommuner og bydeler er fra 2015. For fylker og for landet som helhet er tallene fra 2016. Nye tall for kommuner og bydeler ventes i løpet av februar 2018. <!--react-text: 127 --> <!--/react-text --><!--react-text: 128 --> Viser Rendalen og lignende kommuner, 2016<!--/react-text --><!--react-text: 129 -->.<!--/react-text -->

I forhold til barn i husholdninger med enslig forsørger så er tallet for Norge 14,3% og tallet for Rendalen litt lavere med 13,3%. Andel barn i husholdninger som har mottatt sosialhjelp i løpet av 2015 er for landet 6,1% og for Rendalen 7,5%.

V kan videre av statistikken se at 71,79% av barna bor i husholdninger der hovedforsørgeren har lav utdanning. Tallet for landet er 60,3%.

Tall fra SSBs KOSTRA-rapporter sier at Rendalen kommune i 2016 hadde 47 mottakere av økonomisk sosialhjelp. Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere var 2,5%. Mottakere i alderen 18-24 år av innbyggere 18-24 år var 7,6%. Det var 6 personer som mottok økonomisk sosialhjelp i 6 måneder eller mer i Rendalen kommune.

Pr. februar 2019 er det fremdeles tall fra 2016 på link www.barnefattigdom.no

2.3 KONSVEKVENSER AV FATTIGDOM

Gode og trygge oppvekstkår er viktig for trivsel, trygghet og utvikling. Barn og unge som berøres av fattigdomsproblemer opplever i større grad utestenging fra felles arenaer og kan oftere oppleve vansker i livet, for eksempel på skole, i utdanning og i arbeidslivet.

De fleste barn som vokser opp i økonomisk utsatte familier blir ikke sosialhjelpsmottakere, eller havner i lavinntektsgruppen, som voksne. Det er likevel forhold som indikerer at fattigdom går i arv, og at barn som vokser opp med foreldre som mottar sosialhjelp blir påvirket av dette. Vi har fremdeles ikke tilstrekkelig kunnskap om hvilken måte dette påvirker barn.

Barn som opplever fattigdom har ofte foreldre med lite eller mangelfull skolegang og svak tilknytning til arbeidslivet. For å hindre at fattigdom går i arv er det viktig å bidra til at barn og unge gjennomfører videregående opplæring og høyere utdanning. Frafall i videregående skole henger blant annet sammen med manglende grunnleggende og språklige ferdigheter allerede i grunnskolen.

Hovedstrategien for å bekjempe fattigdom er å sikre inntekt gjennom sysselsetting. Samtidig er det viktig å huske at mange står langt fra arbeidsmarkedet, særlig de som er fattige over lengre tid.

Det er sjeldent at barn i økonomisk utsatte familier ikke får de mest nødvendige primærbehovene dekket, som for eksempel mat på bordet. Fattigdom kan derimot medføre at barn ikke får delta i samfunnet som de fleste andre. Det kan for eksempel bety at de ikke kan delta i fritidsaktiviteter eller sosiale aktiviteter. Fattigdom i oppveksten kan også ha innvirkning på hvilke muligheter barna har i framtiden – blant annet når det gjelder yrkesdeltakelse og helse.

I oppveksten opplever mange barn og unge et press med hensyn til materielle goder og deltakelse på ulike aktiviteter. Ungdom fra fattige familier opplever mer sosial isolasjon og ensomhet enn andre ungdommer. Disse ungdommene skårer lavere på en rekke viktige indikatorer for oppvekstkvalitet, som helse, utdanning og fritidsaktiviteter.

Det finnes få formelle hindringer for å ta utdanning i Norge. Å mestre utdanningsløpet er viktig for barn og unges framtid. En trygg og god skolegang, fri for sosial ekskludering, vil lede til at flere unge kan fullføre videregående skole, få seg jobb og bryte den sosiale arven. Det er derfor spesielt viktig at barn og unge finner seg til rette og trives på skolen.

2.4 HVEM ER DE FATTIGE

Fattigdom, eller vedvarende lav inntekt, kan ramme både enkeltpersoner og enkelte familier med ulik bakgrunn. Likevel er det noen grupper som har økt risiko for å bli/være fattig over tid: unge enslige, enslige forsørgere, personer med innvandrerbakgrunn, langtidsledige, langtidssyke og mottakere av økonomisk sosialhjelp. I Rendalen kommune anslår vi at fattigdomsproblematikken omfatter inntil 8 familier, med opp mot 16 barn.

2.5 EKSISTERENDE AKTIVITETER FOR BARN OG UNGE I RENDALEN I DAG

Rendalen kommune har rike naturområder. Friluftsliv, jakt og fiske er viktige fritidsaktiviteter for deler av befolkningen og tilreisende. Det er flere skytterlag og jakt- og fiskeforeninger i kommunen. I tillegg har kommunen et rikt kulturliv med dans, musikk, skolemusikk, kor og revygrupper.

Rendalen Idrettslag har flere undergrupper som passer for barn og unge: hundekjørergruppe, barneidrettsgruppe, fotballgruppe, turgruppe, skigruppe og skilek for de minste.

FIK Ren/Eng er en veletablert og stor friidrettsgruppe.

Det finnes flere treningssentre i kommunen.

Kommunen har to svømmebasseng. Velforeninger organiserer Folkebad i vinterhalvåret, et ukentlig tilbud for alle.

På Otnes har kommunen fritidsklubb for barn og ungdom på RAUS.

Kirken har organisert barnearbeid for sin dåpsopplæring, både i Øvre og Ytre.

Kulturskolen tilbyr ukentlige undervisningstilbud. I tillegg organiserer de kurs over kortere perioder.

Kommunen organiserer følgende tilbud:

- Mor& Barn trim, trillegruppe og barselgruppe.
- Barneklubb på RAUS (en gang pr mnd.)
- Ungdomsklubb på RAUS (ukentlig + fredager)
- SFO på begge skolene
- Ferieklubben i skolens sommerferie
- Bibliotek m/lesegruppe
- Kulturskolen m/varierende musikk- og dansetilbud
- Ulike kulturarrangementer

3 STRATEGIER

Det blir viktig for kommunen å ha definerte strategier for å motvirke barnefattigdom i tiden framover:

- Tilby tidlig økonomisk veiledning for familier med lav inntekt og dårlig betalingsevne.
- Medvirke til stabil boligsituasjon for barnefamilier.
- Legge til rette for at barn kan delta på aktiviteter uavhengig av familiens økonomiske situasjon.
- Deltagelse i statlige satsinger, f.eks. i regi av Buf.dir.

Rendalen kommune har utarbeidet et handlingsplan. Denne bør stadig revideres og utvides ettersom behov endres.

4 HANDLINGSPLAN 2019-2021

4.1 ØKONOMISK VEILEDNING

Lav inntekt medfører et behov for god kontroll på familiens økonomi. NAV har et lovpålagt ansvar for økonomisk veiledning i sin oppfølgingstjeneste. Rendalen kommune ønsker å kunne komme med konkret veiledning på et tidligere tidspunkt, før de økonomiske problemene bli for store. En løsning kan være å tilby kurs til foresatte via barnehage og skole. Dette kan samkjøres med lignende undervisning i økonomi og budsjett.

Oppvekstsektoren kan utrede mulighetene for en slik løsning.

4.2 BOLIG

Kommunen har i sin Boligpolitiske plan for 2017-2029 pekt på personer med lav inntekt som en målgruppe. Kommunen skal føre en offensiv politikk ovenfor boligsøkende, særlig unge i etableringsfasen, barnefamilier mfl.

Barnefamilier skal prioriteres høyt ved tildeling av kommunal bolig og innvilgelse av startlån, forutsatt at de oppfyller tildelingskriteriene.

4.3 FRIVILLIGSENTRALEN

Frivilligsentralen skal ha en koordinerende rolle i kommunen. I Rendalen kommune kan det være aktuelt å organisere uliketiltak, som f.eks. organisering av barnepass, samkjøring til aktiviteter, hjelp for å søke ferietilbud i regi av organisasjoner som Røde Kors.

4.3.1 OPPRETTELSE AV EN UTSTYRSPPOOL TIL BARN OG UNGECC

Frivillighetsentralen får i oppdrag å opprette en utstyrspool til barn med utstyr som ski og skøyter og lignende som kan lånes/leies ut rimelig til personer med barn.

4.4 LAVTERSKEKEL/KOSTNADSLAVE AKTIVITETER FOR BARN OG UNGE

Kommunen skal oppmuntre til og støtte opp om rimelige lavterskel-tilbud som kan benyttes av barn og unge og deres familier. Eksempler: stolpejakt, lav-safari, 10 på topp, barnas turlag, svømming osv. God skilting av stier og turløyper er også med på å gi muligheter til aktiviteter uten høye kostnader.

Kommunen skal også oppfordre og veilede familier med lav inntekt så de kan søke andre tilbud utenfor kommunen, bl.a. «Ferie for alle» via Røde Kors. Informasjon legges ut på kommunens hjemmeside.

4.5 SOMMERJOBB FOR UNGE

Kommunen vil videreføre tiltaket «sommerjobb for ungdom.» Tidlig jobb-erfaring kan bidra til motivasjon til å satse på skole og øke muligheten for litt bedre økonomi gjennom sommermånedene.

4.6 SKJERMING AV BARN OG UNGES INNTEKTER VED UTMÅLING AV ØKONOMISK SOSIALHJELP

I tråd med Lov om sosiale tjenester i NAV § 18 medregnes ikke mindreårige ungdommers inntekt ved utmåling av sosialhjelp.

4.7 VURDERE ØKT TILBUD FOR UNGDOM PÅ RAUS

Gode sosiale arenaer for ungdom er viktig for å forhindre utenforskap. Rendalen kommune har allerede et tilbud for barn og unge gjennom «Ungdommens hus» på Raus. Det bør utredes om tilbudet kan utvides, enten ved å øke kommunens aktivitet eller ved å opprette samarbeid med andre barne- og ungdomsorganisasjoner.

4.8 FRITIDSHEFTE/FRITIDSOVERSIKT

Rendalen kommune bør utarbeide et fritidshefte/fritidsoversikt, slik at informasjon om tilbud blir enkelt tilgjengelig med oppdaterte priser.

4.9 KARTLEGGING AV FAMILIER MED BARN

Kommunen skal sørge for å kartlegge barnas situasjon i møte med personer som har forsørgeransvar for barn. Man kan gjerne benytte skjema utarbeidet av Fylkesmannen i Hedmark. Dette for å kunne avdekke og forbygge problemer på ett tidlig tidspunkt.

4.10 LEKSEHJELP

Økt bistand til leksehjelp kan være ett godt forebyggende tiltak i ett langsiktig perspektiv. Leksehjelpen gis i skolenes regi og et utvidet tilbud vil medføre økte lønnsutgifter.

4.11 OPPLEVELSESKORT/AKTIVITETSKORT

A-kortet er i utgangspunktet en ordning for å hjelpe barn fra lavinntekts-familier til deltakelse på fritidsaktiviteter. Ordningen har sitt utspring fra Ålesund og har etter hvert blitt vanlig i flere kommuner. A-kort kan defineres som familiekort eller til enkelte barn, som da ville kunne ha med en voksen/søsken/ ledsager. A-kort vil være en god hjelp for deltakelse i diskriktets aktivitetstilbud og på den måten et konkret inkluderingstiltak.

Ansvar for utdeling av Aktivitetskort legges ofte til NAV. Skolene kjenner elevene sine godt og kan være behjelpelige i en søknadsprosess. For bosatte flyktninger vil det være naturlig at flyktningkonsulentene foretar en vurdering i samråd med NAV.

Rendalen kommune vil starte arbeidet med å utrede ordningen og kostnadene knyttet til å kunne tilby Aktivitetskort (A-kort).

4.12 HOLDNINGSPROGRAMMER SOM MOT OG MITT VALG

Rendalen kommune skal delta i holdningsskapende programmer som MOT og Mitt valg eller lignende program, for å bidra til at ungdom blir robuste og bidra til inkludering av alle gjennom å styrke bevissthet og mot.

4.13 REDUSERT LEIEPRIS FOR LEIE AV BASSENGENE I KOMMUNEN

Folkebad er et godt folkehelse tiltak. Lav inngangsbillett til barn og unge vil kunne bidra til bedre helse og gode opplevelser for personer i lavinntektsfamilier. Dette er ett tiltak som treffer godt ut til store deler av befolkningen i kommunen. Prisen på bassengleie må holdes lav, slik at Vel-foreningene kan opprettholde tilbudet.

4.14 TILTAKSTABELL

Tiltak	Ansvar	kostnad	Tid
Utrede mulighetene for mer økonomisk veiledning for foresatte.	Oppvekst, NAV		
Bolig	Kommunen, PND, NAV		
Frivilligsentral	Frivilligsentralen		
Kostnads-lave aktiviteter	Kommunen og frivillige org.		
Sommerjobb for unge	Oppvekst		
Skjerming av barn/unges inntekt	NAV		
Vurdere økt tilbud på RAUS	Kommunen, ledelsen på RAUS		
Fritidshefte, oppdatert info på nettet	Oppvekst		
Kartlegging av familier m/barn	NAV + Oppvekst		
Leksehjelp	Skolene		
Utarbeide Aktivitetskort	Oppvekst		
Holdningsprogram, MOT og Mitt valg	Skolene		
Utleie av basseng	Kommunen, PND		

5 ØKONOMISKE KONSEKVENSER I PLANPERIODEN

I tabellen ovenfor er det satt inn tiltak uten at det er lagt inn kostnader eller tidsestimat. Tiltak fra handlingsplanen som krever ekstra utgiftsdekning må innarbeides i kommende økonomiplaner og budsjett. I tillegg vil det også vil være aktuelt å søke på mulige eksterne prosjektmidler, både fra privat og offentlig sektor. Vi erfarer at de statlige føringene vedr. arbeid mot barnefattigdom gir økt mulighet for økonomiske midler, f.eks. via Bufdir.